

Kristinuskoon pohjautuvat harhat: mormonit ja Jehovan todistajat

Matti Liljeqvist

STI 22.9.2010

Kun olemme tekemisissä eri tavoin uskovien kanssa, he mielellään etsivät yhteisiä piirteitä uskontojen välillä. Eräs tyypillinen lause on: Meillähän on sama Jumala ja sama Jeesus. Mutta onko näin? Millainen on mormonien ja Jehovan todistajien Jumala?

MORMONIEN JUMALA

*"Me uskomme Jumalaan, iankaikkiseen Isään, ja hänen Poikaansa, Jeesukseen Kristukseen, ja Pyhään Henkeen."*¹

Määritelmä näyttää aivan kristilliseltä. Tämän voivat kaikki kirkot allekirjoittaa. Mutta jos asiaa tarkastellaan lähemmin, huomataankin, että puhutaan aivan eri asioista. Mormonien Isä Jumala, Jeesus Kristus ja Pyhä Henki ovat eri jumalia kuin kristittyjen kolmiyhteinen Jumala.

Yksi omaperäinen asia mormoniteologiassa on oppi Jumalan kehittymisestä. Sen mukaan Jumala on ollut hyvä ihminen jollakin planeetalla ja sitten kehittynyt jumalaksi. Myös sillä planeetalla, jolla Jumala on asunut, on ollut oma Jumalansa, joka on kehittynyt ihmisestä jollakin toisella planeetalla, jolla on ollut oma Jumalansa jne. jne. Katsottaessa siis historiassa taaksepäin voidaan nähdä ääretön määrä jumalia. "Profeetan sanojen mukaan meidän taivaallisella Isällämme oli Isä, ja koska tämän kaltainen tilanne on ollut kautta koko iankaikkisuuden, jokaisella Isällä oli Isä, kunnes emme enää voi jatkaa eteenpäin rajallisen ymmärryskykymme vuoksi." ² Mormonikirkon oppi on monijumalaista, polyteististä, mikä erottaa sen selvästi kristinuskosta.

Yleisessä opetuksessaan mormonikirkko puhuukin meidän planeettamme Jumalasta ja vaikennee muista. Sekä Raamatun että *Mormonin kirjan* mukaan Jumala on kuitenkin ikuinen ja muuttumaton. (Jes. 43:10, 44:6; 2. Nefi 27:23, Mormon 9:9, Moroni 8:18)

Ajatus Jumalasta kehittyneenä ihmisenä liittyy oppiin luomisesta. Mormonioopin mukaan aine on ikuista (OL 93:33). Näin ollen maan (tämän planeetan) luominen ei ollut luomista tyhjästä, vaan olemassa olevan aineen järjestämistä niin, että maa sai muotonsa (KH, Abraham 4:1, 2). Joseph Smith opetti: "Nyt kysyn kaikilta oppineilta miehiltä, jotka kuulevat minua, miksi oppineet miehet, jotka saarnaavat pelastusta, sanovat, että Jumala loi taivaat ja maan tyhjästä, ja syy on se, että he ovat oppimattomia; - - Sana luoda tulee sanasta baurau; sitä se ei tarkoita; se tarkoittaa järjestää; - - Niinpä päättelemme, että Jumalalla oli aineita joista hän järjesti maailman kaaoksesta; kaottinen aine, joka on elementti, ja jossa asuu kaikki kirkkaus. Elementti on ollut olemassa sen aikaa kuin hänkin. Elementtien puhtaat periaatteet ovat periaatteita, jotka eivät koskaan tuhoudu. Niitä voidaan järjestää ja järjestää uudelleen; mutta ei tuhota." ³

Siitä, että aine on ikuista, ja että Jumala on aikaisemmin ollut ihminen, seuraa myös se, että aine on vanhempaa kuin Jumala, sillä alussa ei ole ollut olemassa Jumala, vaan aine. Miten ensimmäinen ihminen sitten on syntynyt?

Aineen ohella myös äly (intelligence) on ikuista. "Älyä eli totuuden valoa ei ole luotu eikä tehty eikä sitä voidakaan luoda eikä tehdä" (OL 93:29). "Ihmisen älyä ei ole luotu, vaan se on ollut olemassa aina. Tämä pitää paikkansa yhtä hyvin meidän jokaisen kuin Jumalan suhteen." ⁴ Sekä

¹ MAP-kirkon Uskonkappaleet # 1.

² Pelastuksen oppeja, Osa 2, s. 54.

³ Times and Seasons, Vol. 5, s. 615.

⁴ Pelastuksen oppeja, Osa 1, s. 23.

Jumalan äly – henkiset ominaisuudet – että ruumiin ainesosat ovat iankaikkisia. Luomisessa ja syntymässä on siis kysymys vain valmiiden osien yhdistelemisestä. Niinpä ihmisen on mahdollista kehittyä jumalaksi, koska ihminen sen enempää kuin Jumalakaan ei ole ainutkertainen luomus.

Voidakseen kehittyä jumalaksi ihmisen on käytävä läpi temppelitoimitukset (endaument-seremonia) ja solmittava avioliitto iankaikkisuutta varten (OL 132:19-20). Näin ollen myös meidän Jumalamme, ollessaan vielä ihminen, on käynyt läpi temppelitoimitukset ja vihitty iankaikkiseen avioliittoon. Eikä pelkästään yhden vaan monien vaimojen kanssa. Samassa *Opin ja liittojen* luvussa (132), jossa ilmoitetaan iankaikkisen avioliiton merkitys, tähän liitetään myös moniavioisuus. Tämä puolestaan tulee ymmärrettäväksi ihmisen kehityksen näkökulmasta.

Vuoden 1844 huhtikuun konferenssissa Joseph Smith opetti: "Teidän on opittava kuinka teistä itsestänne tulee Jumalia - - siirtymällä vähäisemmästä vaiheesta seuraavaan, armosta armoon, korotuksesta korotukseen, kunnes pystytte istumaan kirkkaudessa kuten ne, jotka istuvat iankaikkisen voiman valtaistuimella." ⁵

Isä Jumala

"Me olemme nähneet Jumalan. - - Hän oli ihmeellinen persoona, jolla oli ruumis lihaa ja luuta, Hänen henkensä ja ruumiinsa erottamattomasti yhteen liittyneinä, ja Hänen ruumiinsa oli aurinkoa kirkkaampi." ⁶

Mormonien Isä Jumalalla, Elohimilla, on ruumis lihaa ja luuta. Tämä johtuu siitä, että hän on aikaisemmin ollut ihminen. "Jumala oli itse kerran sellainen, kuin me olemme nyt, ja Hän on korotettu ihminen ... että Hän oli kerran ihminen kuten me – niin, että itse Jumala, meidän kaikkien Isä, asui jonkin maan päällä samalla tavoin kuin itse Jeesus Kristuskin." ⁷ Puheessaan vuoden 1844 huhtikuun konferenssissa Joseph Smith opetti: "Jeesus sanoi, niin kuin Isällä on valta itsessään, niin on Pojallakin valta; tehdä mitä? sen mitä Isä teki, vastaus on ilmeinen; tavallaan antaa ruumiinsa (kuolemaan) ja ottaa se takaisin." ⁸ Toisin sanoen Jeesus tässä puhui siitä, että Isä Jumala on ollut ihminen, joka on aikanaan kuollut ja noussut ylös kuolleista.

Ylösousemisensa jälkeen Elohim pääsi korotukseen ja kehittyi Jumalaksi. Hän asuu nykyään lähellä Kolob-planeettaa (KH Abraham 3:3).

Ajatusta Jumalan ruumiista perustellaan sillä, että Paavali puhuu ajallisesta ja hengellisestä ruumiista (1. Kor. 15:44). Hengellinen ruumis tulkitaan tässä kohdassa lihaa ja luuta olevaksi ylösnousseeksi ruumiiksi (OL 88:27-28).⁹ Lisäksi vedotaan Jeesuksen sanoihin ylösnousemuksen jälkeen: "Ei aaveella ole lihaa eikä luita, niin kuin te näette minussa olevan" (Luuk. 24:39). Samoin se, että Jumala loi ihmisen omaksi kuvakseen, ymmärretään myös toisin päin: Jumala on siis ihmisen muotoinen ja kaltainen.¹⁰

Koska Jumala on ruumiillinen ja rajallinen olento, hän voi olla vain yhdessä paikassa kerrallaan. Näin torjutaan kristillinen ajatus Jumalasta kaikkialla läsnä olevana. Ajatus, että Jumala on kehittynyt ihmisestä sisältää puolestaan ajatuksen Jumalan jatkuvasta kehittymisestä tai edistymisestä. Mormonien Jumalalla on kuitenkin kaikki valta ja viisaus. Näin ollen hänen ei tarvitse kehittyä tiedossa. "Hän edistyy luomalla maailmoja ja kansoittamalla niitä - - mutta ei siksi, että Hän ei ymmärrä totuuden täyteyttä." ¹¹

⁵ Times and Seasons, Vol. 5, s. 614.

⁶ Pelastuksen oppeja, Osa 1, s. 63-64.

⁷ Pelastuksen oppeja, Osa 1, s. 22.

⁸ Times and Seasons, Vol. 5, s. 614.

⁹ Pelastuksen oppeja, Osa 1, s. 17.

¹⁰ Pelastuksen oppeja, Osa 1, s. 14-15.

¹¹ Pelastuksen oppeja, Osa 1, s. 21.

Kuitenkin Jumala on antanut profeettansa Joseph Smithin – ja myöhempien profeettojen – välityksellä tietoa, joka joko ei ole pitänyt paikkaansa tai sitä on jouduttu korjaamaan. Esim. ennustukset Siionin temppelistä (OL 84:2-4), ennustus sodasta (OL 87).

Yksi tärkeä Jumalaan liittyvä asia on luominen. Kun Joseph Smith pääsi tutustumaan heprean kieleen, hän oppi että itse asiassa Jumalan nimi Elohim on kieliopillisesti monikkomuoto. Niinpä hän päätyi kääntämään 1. Mooseksen kirjan alun eri tavoin *Kallisarvoisessa helmessä*. Mooseksen kirjassa (v. 1830) "Minä olen Alku ja Loppu, kaikkivaltias Jumala; Ainosyntyiseni kautta minä loin nämä; niin, alussa minä loin taivaan ja maan, jonka päällä sinä seisot" (Mooseks 2:1). Mutta Abrahamin kirjassa (v. 1835) "Ja sitten Herra sanoi: Menkäämme alas. Ja he menivät alas alussa, ja he, toisin sanoen Jumalat, järjestivät ja muovasivat taivaat ja maan" (Aabraham 4:1).

Opissa ja liitoissa luomisesta todetaan: "Katso, minä olen Jeesus Kristus, elävän Jumalan Poika, joka loi taivaat ja maan" (OL 14:9). "Että hän on Isän Ainosyntyinen – että juuri hän on luonut nykyiset ja menneet maailmat" (OL 76:23-24). Tältä pohjalta on ymmärrettävissä mormonitemppelissä endaument-seremoniassa opetettava asia, että Jehova (= Jeesus) ja Mikael (= Aadam) yhdessä luovat eli järjestävät Elohimin käskystä maan (maailman).

Mikä sitten on Jumalan tarkoitus ja tehtävä maailmankaikkeudessa? "Mooseksen kirja (KH) ilmoittaa meille, että Isän suuri työ on maailmojen luominen ja niiden kansoittaminen. - - Hän edistyy luomalla maailmoja ja kansoittamalla niitä." ¹² Rajaton lisääntymiskyky henkimaailmassa on siis välttämätön jumaluuteen kuuluva asia. Koska kaikki maapallon miljardit ihmiset ovat kirjaimellisesti Jumalan henkilapsia, Jumalalla on ollut valtava työ. Koska ihmiset ovat erilaisia, kyseessä ei myöskään ole ollut kloonaus, vaan jokainen on syntynyt yksilönä. Tässä yhteydessä ei yleensä asiaa erityisesti mainita, mutta synnytykseen tarvitaan äitiä.

Äiti Jumala

Eräs oppi, josta ei paljonkaan puhuta, on oppi taivaallisesta äidistä. Se on sinänsä looginen, koska Isä Jumalalla on ruumis – mistä seuraa sukupuolirot – ja koska jumaluus on sidottu iankaikkiseen avioliittoon, ja koska jumaluuden tarkoitus on kansoittaa maailmoja. Niinpä täytyy taivaassa olla myös äiti, jolla on ruumis, ja joka synnyttää – tosin tässä vaiheessa vain henkilapsia. Viittaukset äitiin on kuitenkin löydettävissä vähän kuin rivien välistä.

MAP-kirkon oppikirjan *Gospel Principles* luku 2 käsittelee aihetta "Taivaallinen perheemme". Siinä todetaan: "Jokainen ihminen, joka koskaan on syntynyt maan päällä, on ollut meidän henkiveljemme tai -sisaremmen taivaassa. Ensimmäinen henki, joka syntyi taivaallisille vanhemmillemme oli Jeesus Kristus (ks. OL 93:21), niinpä hän on kirjaimellisesti vanhin veljemme." ¹³ Alleviivatut sanat puhuvat vanhemmista, siis isästä ja äidistä. Kyseessä on lisäksi syntyminen, ei luominen. Näin ollen kuvaan tulevat mukaan kaikki lisääntymiseen ja lapsen syntymään liittyvät asiat.

Jos otetaan vielä huomioon, että kyseessä on miljardien lapsien synnyttäminen, ei yksi vaimo riitä. Tässä tuleekin avuksi mormonikirkon moniavioisuusoppi. On ilmeistä, että mormonien Jumalalla on lukuisa määrä vaimoja. Vaikka siis ihmisillä on sama Taivaallinen Isä, heillä ei välttämättä ole sama äiti.

¹² Pelastuksen oppeja, Osa 1, s. 18, 21.

¹³ Gospel Principles: www.lds.org/library/gos_pri/gos_pri.html.

JEHOVAN TODISTAJIEN JUMALA

Jehovan todistajille tärkeä oppi Jumalasta tulee ilmi jo liikkeen nimestä. Kyseessä on Jehova-Jumalan todistajat. Mutta kuka ja millainen on tämä Jehova?

Jehova – henkiruumisjumala

Vartiotorniseuran kirjassa *Tieto joka johtaa ikuiseen elämään* kerrotaan Jumalasta tärkeitä asioita. Ensiksikin todetaan, että kukaan ei ole kuvailut Jumalan kasvopiirteitä. "Se johtuu siitä, että 'Jumala on Henki'; hänellä ei ole aineellista ruumista (Johannes 4:24)." ¹⁴ Viittaus Johanneksen evankeliumin kohtaan on muuten paikallaan – siinähan Jeesus sanoo, että Jumala on Henki – mutta *Tieto* -kirjassa tästä tehdään lisäksi teologinen johtopäätös: Jumalalla ei ole aineellista ruumista. Tätä raamatunkohtaa lukiessa täytyy siis tietää, että Jehovan todistajien mukaan Jumalla on hengellinen ruumis. *Vartiotorni*-lehdessä asia on ilmaistu selvästi: "Jumala on henkipersoonana, mikä tarkoittaa sitä, että hänellä ei ole aineellista ruumista vaan hengellinen ruumis. Onko hengellä ruumis? On, sillä me luemme: 'Jos on aineellinen ruumis, on myös hengellinen.' (1. Kor. 15: 44; Joh. 4: 24) Koska Jumala on yksilö, Persoonana jolla on henkiruumis, hänellä on olinpaikka, eikä hän siksi voisi olla missään muualla samaan aikaan" (VT, 1.6.1981, s. 6). Selityksen taustalla on selvästikin ajatus siitä, että englannin sana "person" tarkoittaa ihmistä, henkilöä, erillistä ruumiillista olentoa. Ajatus siitä, että persoonana voisi tarkoittaa jotakin muuta, ei ole näköjään tullut mieleenkään. Joka tapauksessa tekstin kärki on suunnattu kristillisen teologian opetusta vastaan, jonka mukaan Jumala on kaikkialla läsnä oleva. "Opettamalla, että Jumala on *kaikkialla läsnä*, kristikunta on sekoittanut asiat ja tehnyt vaikeammaksi sen, että Jumala olisi todellinen palvojilleen. Kuinka Jumala voisi olla läsnä kaikkialla samaan aikaan?" (VT, 1.6.1981, s. 6).

Ajatus, että Jumala on "todellinen palvelijoilleen" nousee selvästi konkreettisesta ajattelutavasta. Vain ruumiillisen olennon – aikaan ja paikkaan sidotun – voidaan ajatella olevan olemassa ja käsitettävissä. Tämä näyttää olevan avain Jehovan todistajien monen opin ymmärtämiselle. Ajatus iankaikkisuuden todellisuudesta aikaan sidotun maailman rinnalla torjutaan. Siksi Jumalakaan ei voi olla samalla kertaa kuin vain yhdessä paikassa koko maailmankaikkeudessa – ei missään muualla samanaikaisesti. Saman ajattelun pohjalta nousee myös oppi ihmisen häviämisestä kuolemassa.

Jehovan todistajien Jumala ei siis voi olla kuin yhdessä paikassa yhdellä kertaa. Tästä seuraa se, että hän ei myöskään voi tietää, mitä jossakin muualla tapahtuu samanaikaisesti, ellei joku kerro sitä hänelle. Siksi Jehovan todistajien on raportoitava kaikesta mitä ovat tehneet valtakunnan hyväksi – samoin kuin tarvittaessa siitä, mitä epäilyttävää toiset ovat tehneet. Sosiologisesti asiaa tarkasteltaessa kysymyksessä on keskushallinnon vahvistaminen. Brooklynin keskustuimistoon kootaan raportteja eri puolilta maailmaa. Vuosittain tilastot julkaistaan *Vartiotorni*-lehdessä.

Jumalan ruumiillisuuteen liittyy myös kysymys Jumalan asuinpaikasta. Jossainhan ruumiillisen Jumalan on asuttava. "Niinpä 1. Kuningasten kirjan 8:43:ssa sanotaan, että taivas on Jumalan 'asuinpaikka'. - - Hänellä on olinpaikka korkeimmissa taivaissa" (VT, 1.6.1981, s. 6). Seuran toinen presidentti Rutherford kirjoitti kirjassaan *Sovitus*: "On esitetty – ja painavien syiden perusteella – sellainen ajatus, että yksi tuon tähtiryhmän [Plejadien] tähdistä olisi Jehovan asuinpaikka, ja että se muodostaisi taivasten taivaat; - - Plejadit muodostavat Jumalan iankaikkisen valtaistuimen." ¹⁵ Mitkä sitten ovat ne "painavat syyt"? Charles T. Russellin historian yhteydessä oli jo maininta Kheopsin pyramidista ja siitä, että se osoitti yhteen tähteen taivaalla: "Tähti Alcyone on siis - - se keskiyön valtaistuin - - mistä Kaikkivaltias hallitsee maailman kaikkeutta." ¹⁶ Alcyone on Plejadien kirkkain tähti. Rutherford ei päässyt irti Russellin kiinnostuksesta Kheopsin pyramidia kohtaan. On

¹⁴ Tieto, s. 23.

¹⁵ Sovitus, s. 14.

¹⁶ Tulkoon valtakuntasi, s. 358.

mielenkiintoista panna merkille, että mormonien Jumala asuu lähellä Kolob-planeettaa, kun taas Jehovan todistajien Jumala asuu Alcyonella, kummassakin tapauksessa kaukana maasta – ja ihmisten arkielämästä.

Jumalan nimi Jehova

Tieto -kirjassa sanotaan myös, että tosi Jumalalla on nimi. "Raamatun hepreaa kirjoitettiin ilman vokaaleja. Siksi ei pystytä tietämään tarkasti, miten Mooses, Daavid tai muut entisaikoina eläneet ihmiset lausuivat nuo neljä konsonanttia (יהוה), joista Jumalan nimi muodostuu. Jotkut tutkijat esittävät, että Jumalan nimi on voitu lausua 'Jahve', mutta he eivät pysty olemaan siitä varmoja. Suomessa on lausumistapa 'Jehova' ollut käytössä jo satoja vuosia, ja monien kielten vastaava muoto hyväksytään nykyään laajalti." ¹⁷

Tähän on tehtävä pari huomautusta. Ensiksikin on selvää, että Jumalan nimen muoto "Jehova" on ehdottomasti virheellinen. Nimeä ei ole koskaan tarkoitettu lausuttavaksi niin. Juuri siksi juutalaiset Raamatun kopioijat olivat yhdistäneet kaksi sanaa – toisesta konsonantit ja toisesta vokaalit. Kysymys on samasta asiasta, kuin jos otettaisiin konsonantit sanasta "kissa" ja vokaalit sanasta "koira" ja yhdistettäisiin ne. Tuloksena olisi vaikkapa "kosisa", joka ei tarkoita mitään – ei kissaa eikä koiraa. Tällä menetelmällä haluttiin välttää Jumalan nimen lausuminen turhaan – jopa Raamattua luettaessa. Mutta eihän esimerkiksi rukouksessa ole tärkeätä se, käytetäänkö oikeaa Jumalan nimeä, vaan se ketä rukoillaan. Kristityt puhuttelevat Jumalaa isäksi, eikä meillä voi olla kuin yksi isä.

Huomiota herättää myös se, miten asioita perustellaan. Jehova-nimeä perustellaan enemmistö-periaatteella, mikä on täysin vastoin Vartiotorni seuran periaatteita. Seuran periaatteiden mukaan kaikki täytyy perustella Raamatulla. Tosin joskus perusteluksi kelpaa vaikkapa tietosanakirja. Enemmistöperiaate ei kuitenkaan yleensä kelpaa. Lisäksi se nimi, joka suomalaisessa Raamatussa Jehovan tilalla on ollut kauemmin, on Herra, ja vastaava nimi hyväksytään nykyään laajemmin kuin Jehova. Näin ollen *Tieto* -kirjan perustelut ovat riittämättömät. Syytä on myös ottaa huomioon Jehovan todistajien vaatimus täsmällisestä tiedosta. Siitä ei näytä olevan jälkeäkään edellä.

Epäselvä ja harhaanjohtava on myös Jehova-nimen kieliopillinen selitys. "Nimi Jehova on yksi muoto heprealaisesta verbistä, joka merkitsee 'tulla joksikin'. Jumalan nimi merkitsee 'hän saattaa tulemaan (joksikin)'." ¹⁸ Kyseessä on heprean verbi *hwh*, josta ei ole olemassa muotoa *jehowa(h)*. Jos tarkoitetaan muotoa 'hän saattaa tulemaan (joksikin)', se on *jahwe(h)* (hif'ilin imperfekti yks. 3. pers. mask.). Niinpä Jehovan todistajat itse asiassa osoittavat, että Jahve on nimen oikea muoto.

Kolminaisuus

Kolmas asia Jumalasta *Tieto* -kirjassa on kysymys kolminaisuudesta. "Siksi ne, jotka uskovat Raamatun olevan Jumalan sana, eivät palvo kolminaisuutta, jossa on kolme persoonaa tai jumalaa yhdessä. Todellisuudessa sanaa 'kolminaisuus' ei edes esiinny Raamatussa. Tosi Jumala on yksi Persoona, eri persoona kuin Jeesus Kristus (Johannes 14:28; 1. Korinttilaisille 15:28). Jumalan pyhä henki ei ole persoona. Se on Jehovan vaikuttava voima, jonka avulla Kaikkivaltias toteuttaa tarkoituksiaan (1. Mooseksen kirja 1:2; Apostolien teot 2:1–4, 32, 33; 2. Pietarin kirje 1:20, 21)." ¹⁹ Jälleen tuttuja väitteitä virheellisillä perusteilla.

Kolminaisuus määritellään tässä kolminaisuudeksi, "jossa on kolme persoonaa tai jumalaa yhdessä". Ensiksikin määrittelyssä sekoitetaan käsitteet "persoona" ja "jumala". Toiseksi halutaan korostaa, että kolminaisuudessa olisi kyse epäjumalanpalvonnasta, kun jumala kirjoitetaan pienellä alkukirjaimella.

¹⁷ *Tieto*, s. 24.

¹⁸ *Tieto*, s. 25.

¹⁹ *Tieto*, s. 31.

Koko kolminaisuusoppi on liian laaja tässä yhteydessä käsiteltäväksi, mutta on syytä kiinnittää huomio pariin asiaan. Kun Jehovan todistajat käyttävät sanaa "persoonaa", sen taustalla näyttää olevan englannin kielen sana "person", joka tarkoittaa ihmistä erillisenä, ruumiillisena olentona. Kolminaisuusopin yhteydessä sanalla "persoonaa" on kuitenkin eri merkitys. Taustalla on ajatus teatterista, jossa eri rooleja (lat. *persona*) esittäville näyttelijöillä oli roolia kuvaava naamari (lat. *persona*), jonka läpi hän puhui. Sama ihminen saattoi esittää eri rooleja naamaria vaihtamalla. Kolminaisuusopin taustalla on ajatus Jumalan kasvoista, jotka hän kääntää ihmisten puoleen. Latinan sanaa *persona* vastaa tässä yhteydessä kreikan sana πρόσωπον, 'kasvot'. Joskus Jumala katsoo ankarasti, joskus lempeästi, ja koko ajan kysymyksessä on saman Jumalan kasvot. Ei Jumala välillä vaihda olemustaan.

Toinen hämmennystä aiheuttava ajatusmalli – sekin persoonaa-sanana erilaisesta ymmärtämisestä johtuva – on se, että kolminaisuusopissa puhuttaisiin erillisistä Jumalista: Isä Jumala olisi yksi Jumala ja Jeesus olisi toinen Jumala. Tästä ei kuitenkaan ole kyse, vaan Isä, Poika ja Pyhä Henki ovat saman Jumalan kasvoja, persoonia. Itse Jumala ei ole se persoonaa, vaan hän on ikään kuin eri persoonien takana vaikuttavana ja toimivana. Tämän näkemyksen pohjaltahan viimeksi korjattiin apostolisen uskontunnustuksen sanamuotoa. Nykyään se alkaa: "Minä uskon Jumalaan, Isään..." Näin halutaan korostaa, että usko kohdistuu Jumalaan, joka on ilmaissut itsensä Isänä, Poikana ja Pyhänä Henkenä. Kysymys ei todellakaan ole kolmesta Jumalasta vaan yhdestä.

Jehovan todistajat ja muut kolminaisuuden kieltäjät menevät harhaan juuri käsittäessään pelkästään Isä Jumalan Jumalaksi. Tästä seuraa automaattisesti vaikeuksia suhtautumisessa Jeesukseen ja varsinkin Pyhään Henkeen. Oikeastaan Jehovan todistajien osalta keskeinen kysymys ei ole kuitenkaan itse kolminaisuusoppi, vaan kristologia, kuka Jeesus Kristus on. Onko hän Jumala vai eräs jumala.